

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-2-138 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 10-52/1051-389
Karar Tarihi : 5.8.2010

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

10 **Başkan** : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : İbrahim AYDEMİR, Ayşe Özlem UZUN

C. BAŞVURUDA BULUNAN : - Mehmet KOYUNCU
Yenikent Mah. 46. Sk. No:8 Söke/Aydın
20 - Nuri DURSUN
Değirmen Oluğu Köyü Eleşkirt/Ağrı

D. HAKKINDA ÖNARAŞTIRMA YAPILAN :

- Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş.
Güvercin Yolu No: 111-112 Gazi, 06650/Ankara

E. DOSYA KONUSU: Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş. (Türk Traktör)'nin New Holland marka traktörlerin bayileri tarafından pasif satışını engellemek suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

30 **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Mehmet KOYUNCU tarafından gönderdiği şikayet dilekçesinde özetle; Ziraat Bankası kredisi kullanarak kendi arazisinde kullanmak üzere New Holland marka 95 TD (4X4) model bir traktör almaya karar verdiğini, ikamet ettiği Söke/Aydın ilçesinde ilgili bayiye gittiğini ve traktörün fiyatının en son 82.500 TL olduğunu öğrendiğini, aynı firmanın diğer bayilerini araştırdığında 70.000 TL ile 75.000 TL fiyat aldığını, 70.000 TL fiyat teklif eden bayiye müracaat ettiğini, bayinin kendisine nerede oturduğunu sorduğunu, ikamet adresini öğrendiğinde ise üretici firmanın bölgesel bazda hangi bayi varsa oradan satış yapılacağını bildirdiğini ve dolayısıyla satmayı istediği halde kendisine bu bayiden satış yapılamayacağını ifade ettiğini, bunun üzerine Söke bayisine geldiklerinde ise aynı şeyin farklı ifadelerle kendisine söylendiğini, bu traktörü almak istediği takdirde ancak kendilerinden
40 alabileceğini, başka bayilerden Ziraat Bankası kredisi kullanarak traktör alamayacağını ve fiyatın 82.500 TL olduğunu belirttiklerini, kendisinin 10-12 bin TL fazladan para ödemeye mecbur bırakıldığını belirterek şikayete konu hususların 4054 sayılı Kanun çerçevesinde incelenmesini talep etmektedir.

50 Öte yandan, Nuri DURSUN tarafından önce Tarım Bakanlığı'na, oradan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'na ve Kurumumuza gönderilen şikayet dilekçesinde ise özetle New Holland marka traktörlerin Ağrı ve Diyarbakır illerindeki fiyatları arasında 10.000-15.000 TL fark olduğu ve iller arasında uygulanan pasif satış yasaklamasının kaldırılmasını talep ettikleri ifade edilmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 30.4.2010/3489 ve 14.5.2010/3905 tarih ve sayı ile intikal eden başvurular üzerine hazırlanan 2.6.2010 tarih ve 2010-2-138/İİ-10-151.İA sayılı İlk İnceleme Raporu 17.9.2010 tarih ve REK.0.06.00.00-110/289 sayılı Başkanlık Önergesi ile 10.6.2010 tarih ve 10-42 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek, şikâyet konusu iddialar ile ilgili olarak Türk Traktör ve Ziraat Makineleri A.Ş. hakkında önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

60 Yapılan inceleme sonucunda hazırlanan 30.7.2010 tarih ve 2010-2-138/ÖA-10-151.İA sayılı Önaraştırma Raporu, 3.8.2010 tarih ve REK.0.06.00.00-110/367 sayılı Başkanlık Önergesi ile 10-52 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili raporda; Türk Traktör hakkındaki bayilerin pasif satışının engellendiği iddialarını destekleyecek yeterli bulgu bulunmadığı ve bu nedenle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Şikayet Edilen: Türk Traktör

70 Türk Traktör, Koç Holding A.Ş. (Koç Holding) ile CNH Global'in ortak girişimidir. Şirket ilk olarak 1954 yılında MKE, TZDK, Ziraat Bankası, Tariş, Çukobirlik, Minneapolis-Moline arasında yapılan bir ön protokol ile Ankara'da kurulmuş olup 8 Mart 1955 tarihinde Türkiye'nin ilk traktörünü üretmiştir. Türk Traktör, CNH'den aldığı know how ile New Holland ve Case markalarının üretimini, aynı zamanda, Case IH ve New Holland markalı zirai makine ve ekipmanların ithalatçılığını ve dağıtıcılığını yapmaktadır. Şirketin ortaklık yapısı aşağıdaki tabloda sunulmaktadır.

Tablo 1: Türk Traktör'ün Ortaklık Yapısı

Hissedar	Pay Oranı (%)
Koç Holding A.Ş.	(...)
CNH Global N.V.	(...)
Temel Ticaret A.Ş. ¹	(...)
Serbest Dolaşım	(...)
Diğer	(...)

¹ Temel Ticaret A.Ş., Koç Ailesinin hissedar olduğu bir şirkettir. Bu sebeple Türk Traktör'ün hissedarlık yapısında Koç Holding A.Ş.'nin oranı daha fazla olsa da yönetim kurulunda Türk Traktör'ün Koç Holding ile CNH Global A.Ş. tarafından ortak kontrol edileceği kararlaştırılmıştır (7.2.2008 tarih ve 08-12/124-41 sayılı Rekabet Kurulu kararı). Bunun yanı sıra, taraflar Koç topluluğu ve CNH Global hisselerinin eşit seviyeye getirilmesi amacıyla sermayenin %2,3'üne tekabül eden fazla hisselerin 3. şahıslara satışı 31.12.2010 tarihine kadar devredilmesine karar verildiğini beyan etmektedir.

Türk Traktör'ün ana ortaklarından Koç Holding otomotiv, dayanıksız tüketim malları, yiyecek, perakende satış, enerji, finansal hizmetler, turizm, imar ve bilişim teknolojileri alanlarında faaliyet gösteren bir gruptur.

80

Öte yandan CNH Global, yukarıda da belirtildiği gibi Fiat S.p.A.'nın kontrolünde olan bir şirkettir. Bu durumda Türk Traktör esasen Koç Holding ile Fiat S.p.A. tarafından ortak kontrol edilmektedir.

I.2. İlgili Pazar

I.2.1. İlgili Ürün Pazarı

90

Türk Traktör ile bayileri arasında imzalanan New Holland marka traktörlerin satış, dağıtım ve satış sonrası desteğine ilişkin sözleşmelere menfi tespit verilmesine ilişkin 18.3.2010 tarih ve 10-24/328-116 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile paralel olarak dosya kapsamında ilgili ürün pazarı, "*tarımsal traktörler pazarı*" olarak belirlenmiştir.

I.2.2. İlgili Coğrafi Pazar

İlgili coğrafi pazar "*Türkiye*" olarak belirlenmiştir.

I.3. Rekabet Kurulu'nun 18.3.2010 Tarih ve 10-24/328-116 Sayılı Kararı

100

Rekabet Kurulu'nun ilgili kararında, Türk Traktör ile New Holland Türk Traktör dağıtım sisteminin üyeleri arasında yürürlükte olan NH Traktör bayilik sözleşmelerine 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında bireysel muafiyet verilmiştir. Buna göre, Türk Traktör Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde New Holland marka traktörleri satma konusunda kendi New Holland yetkili traktör bayilerini yetkilendirmiştir. Bu dağıtım ağı içerisinde New Holland markası altında, tüketici ile birebir ilişkide bulunan ve traktör satışı faaliyetinde bulunan bayiler, yedek parça satışı faaliyetinde bulunan bayiler ve servisler olmak üzere üç ana ağ mevcuttur. Bazı New Holland bayileri bu faaliyetlerin ikisini hatta üçünü birlikte üstlenmektedir. Ancak uygulamada genellikle bu üç faaliyetten yalnızca birisi ile iştigal edilmektedir.

İlgili karara esas teşkil eden bayilik sözleşmelerinin 9.1. maddesinde bayilere ürünleri kendi bölgeleri içerisinde satabilecekleri ve kendi bölgeleri dışındaki son kullanıcılara doğrudan satış (aktif satış) yapamayacakları belirtilmektedir.

I.4. Yapılan Yerde İnceleme ve Görüşmelerde Elde Edilen Tespitler

110

Dosya konusu iddialara yönelik olarak şikayetçi Mehmet KOYUNCU ile yapılan görüşmede, Kuruma intikal eden şikayet dilekçesindeki hususlara ilaveten söz konusu şikayetlerin sadece New Holland markasıyla ilgili olduğu, Case markasında böyle bir sıkıntının bulunmadığı belirtilmiştir.

Şikayetlere ilişkin olarak Türk Traktör New Holland markasının Söke ve Aydın bayilerinde yapılan görüşme ve yerinde incelemelerde aşağıdaki bilgi ve belgelere ulaşılmıştır.

14 Haziran 2010 tarihinde New Holland Aydın bayisi tarafından Türk Traktör bölge müdürü Murat Özer'e yazılan e-posta:

"Sayın Murat Özer,

120

Söke bayisi tarafından benim interland sınırlarım içinde bulunan İncirliova'ya iki adet traktör satılmıştır..." ifadesiyle başlamakta ve durumdan şikayet eden, gereğinin yapılması talebiyle bitmektedir.

Söke bayisi tarafından Aydın bayisine gönderilen ve tarihi tespit edilemeyen e-postada da benzer bir şikayetle karşılaşılmaktadır. Bayi, kendi bölgesine satış yapıldığına dair duyular alındığını, Aydın bayisinin bunu yapması halinde kendilerinin de Aydın bölgesine satış yapacaklarını ifade etmektedir.

130

New Holland Söke bayisi yetkilisi kendilerinin ticari risk gördükleri durumlar haricinde bölge dışına satış yaptıklarını, bunun önünde bir engel bulunmadığını belirtmiş ve bölge dışına 2010 yılında yaptıkları 5 adet satışın faturasını ibraz etmiştir.

Öte yandan Türk Traktör'ün genel merkezinde yapılan incelemelerde ise iddiaları destekleyecek nitelikte bir belge ya da bulguya ulaşamamıştır. Bayilerden sorumlu iki yönetici arasında, Söke ve Aydın bayilerinde yapılan yerinde incelemeden haberdar olduktan sonra yapılan bir e-posta yazışması aşağıdaki gibidir:

"İrfan Bey,

Müşterinin gidip alması zaten serbest.Bizim pasif satış yapan bayiye bir şey söylememiz mümkün değil ve bugüne kadar söylemedik de, sizin dediğiniz gibi ancak aktif satış olduğunu ispat edersek müdahil oluruz. Ortada bir yanlış anlaşılma var. Derya".

140

I.5. Türk Traktör Tarafından Gönderilen Ek Belgeler

Türk Traktör tarafından gönderilen ve 23.07.2010 tarih ve 5823 sayı ile Kurumumuza intikal eden ek belgelerde Türk Traktör Genel Müdürü tarafından 16.07.2010 tarihinde bayilere gönderilen ve pasif satışın yasaklanmadığını açıklayan bildirim yer almaktadır. İlgili yazıda aşağıdaki ifadelere yer verilmiştir:

"Sayın Bayimiz,

150

Son günlerde siz değerli bayilerimizle yaptığımız temaslardan edindiğimiz izlenime göre bayilik sözleşmemizde açıkça belirtilmekte olan 'Bayi, kendi bölgesi dışındaki son kullanıcılara doğrudan satış (aktif satış) yapamaz' kuralının yanlış anlaşıldığını gözlemlenmektedir....Bayilerimizin kendi bölgelerinin dışında kalan bölgelerde...sözleşme konusu mallarla ilgili olarak müşteri arama, şube açma, satış için köy ziyareti yapma, SMS gönderimi, tarla tatbikatı ile müşteri bulma, el ilanı dağıtma, mal teşhiri ve dağıtım deposu kurma gibi faaliyetlere ve benzeri aktif satış faaliyetlerine girmesi aramızda imzalamış olduğumuz sözleşmelere aykırılık teşkil etmektedir.

Bayilerimizin yukarıda belirtilen aktif satış kısıtlamasının dışında kendilerine müşteri tarafından gelen talepleri değerlendirmesi ve satış yapması kendi tasarrufunda olup şirketimizin bu konuda kısıtlaması bulunmamaktadır..."

160

Ayrıca Türk Traktör tarafından gönderilen listede 2009 yılı başından bu yana bayilerin kendilerine tahsis edilen bölge dışına yaptıkları satışların dökümünü içeren bir liste göndermiştir. Söz konusu listeye göre anılan dönemde 274 adet traktör bölge dışına satılmıştır.

I.6. Genel Değerlendirme

170 Dosya kapsamında yer alan iddia konusu uygulamaların 4054 sayılı Kanun açısından ihlal teşkil edebilmesi için bu uygulamaların Türk Traktör'ün tasarrufu altında, bilinçli olarak dağıtım ağına yer alan bayilere yaptırılmış olması gerekmektedir. Aksi takdirde söz konusu eylemler, ilgili bayilerin bireysel tasarrufları niteliğinde olacaktır. Bu bakımdan Türk Traktör'ün Türkiye çapında yaygın bir dağıtım ağına sahip olmasına rağmen şikayetlerin sadece Aydın ve Ağrı illeri olmak üzere iki ilden gelmiş olması dikkat çekicidir. Bunun gibi, Türk Traktör'ün gerek CNH International ile yaptığı Türkiye'deki yetkili dağıtıcı olma hususundaki sözleşmelerde aktif ve pasif satış kavramlarına ayrıntılı olarak yer verilmiş olması ve gerekse Türk Traktör'ün bayileri ile yapmış olduğu bayilik sözleşmelerinde aktif satış yasağının açıklanmış ve yasaklanmış olması da önemli bir ayrıntı niteliği taşımaktadır.

180 Bilindiği gibi 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliği ile Değişik Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 4. maddesine göre alıcının kendi alış ve satış fiyatını belirleme serbestisinin engellenmesi ve aktif satışlar hariç olmak kaydıyla alıcının sözleşme konusu mal veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlar getirilmesi yasaktır. Her ne kadar Türk Traktör pazar payının %40'ı aşması sebebiyle ilgili Tebliğ kapsamında değerlendirilmeyip bireysel muafiyet incelemesine tabi tutulmuş olsa da kendi dağıtım ağına bu koşulları sağlaması gerekmektedir.

190 Yapılan yerinde incelemeler ve elde edilen belgelerin değerlendirilmesi neticesinde, Türk Traktör tarafından pasif satışın engellenmesi yönünde sistemli bir politika izlendiği ya da bayilere bu yönde baskı yapıldığına dair herhangi bir delile rastlanmamıştır. Yapılan görüşmede Türk Traktör yetkilileri de bayilerin pasif satış yapmamasının kendilerinin de ticari olarak çıkarına uygun düşmeyeceğini, bu konuda bayilere yukarıda alıntılanan bilgi yazısını göndermenin yanı sıra yakın zamanda toplantı yaparak bu konuda bayileri bir kez daha bilgilendireceklerini ifade etmişlerdir.

200 Traktör satışı yapan bayilerin birbirinden farklı ve sosyo-kültürel yapıları, eğitim ve birikim seviyelerine sahip oldukları gerçeği çerçevesinde, şikayet konusu uygulamaların bayilerin aktif satış ile pasif satış arasındaki farkı anlamamalarından kaynaklandığı ve/veya kendi bölgelerine satış yapan komşu bayileri bundan vazgeçirmek amacıyla ve kendi inisiyatifleriyle pasif satış engellemeye çalışmaları niteliğinde olduğu anlaşılmaktadır. Başka bölgeden müşterilere zaman zaman satış yapılmamasının bir diğer nedeni olarak da müşterinin ödeme riskinin/kredibilitesinin bilinmemesi gösterilmektedir. Bu durumun pasif satışın engellenmesine dönük bir politikadan değil, ticari risk almama eğiliminden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

Özetle, Türk Traktör ile New Holland bayileri arasında yapılan bayilik sözleşmesinde pasif satışın yasaklanmamış olması, Türk Traktör'ün pasif satış önlemeye dönük bir eyleminin tespit edilememiş olması, gerek bayilerden gerekse Türk Traktör tarafından pasif satışın yapıldığına dair faturaların ibraz edilmiş olması, zaman zaman bölge dışından müşterilere satış yapılmamasının makul karşılanabilecek ticari nedenlere dayanması gibi unsurlar bir arada ele alındığında, yukarıda adı geçen iki gerçek kişi tarafından yapılan şikayetin soruşturma açılmasını gerektiren bir boyutunun olmadığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.